

Ioh. Sascerides

De

Littera et Spiritu.

Hafniæ 1589.

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

3.

THESES

DE LITTERA, ET SPIRITV, QVAS DIE

21. Iunij defendet honestus, & studiosus
Iuuenis OTTO STEPHANVS
ISLANDVS,

Præside
IOHANNE SASCERIDE.

Rom. 2. 26. 27.

Non qui in manifesto Iudæus est, nec ea, quæ manifestè fit in carne circumcisio (s. Deo probatur.) sed in occulto Iudæus, & circumcisio cordis in Spiritu, non littera, cuius laus non ex hominibus est, sed ex Deo.

Rom. 7. 6.

Nunc autem soluti sumus à Lege, mortui ei, in quo detinebamur: vt seruiamus in nouitate Spiritus, & non in vetustate litteræ.

2. Cor. 3. 6.

Qui idoneos fecit nos ministros Noui Testamenti, non litteræ, sed Spiritus: littera enim occidit, Spiritus autem viuificat, &c.

Esa. 29. 11.

Estq; vobis omnis visio, sicut verba libri clausi: quem si dederint scienti litteras, dicendo: Lege hunc, dicet: Haud possum, quia clausus est: si autem datus fuerit liber nescienti litteras, vt legat is eum, dicet: sum ignarus litterarum, &c.

HAFNIAE
Excudebat Matthias Vinitor.
1589.

1. *Cùm internæ, veræq; pietatis fons ex notitia Spiritus, & Litteræ scaturiat, discerniq; hinc demum euidenter à mendacio veritas incipiat: adeoq; non tantum olim D. Paulus, & paulo pòst b. Augustinus, pluresq; alij, sed & hoc nostro sæculo docti multi diligenter hunc locum theologicum explicuerint, etiam nos hoc tempore de eo paucis, diuinum S. Spiritus implorantes auxilium, agere constituimus.*

2. *Vocamus autem litteram hîc initiò, dum propriè loqui volumus, non modò sensum grammaticum in Scripturæ sacræ ceremonijs, & historijs aliquot apparentem, sed quamcumq; doctrinam, & scientiam externam cum legis, tum Euangelij, simulq; cogitationes, assuefactiones, disciplinam, conatum, & intentiones quasuis absq; Spiritu sancto nouos, & sanctos in mentibus fidelium excitante motus.*

3. *Econtrà per Spiritum intelligimus hîc non allegoricam interpretationem ceremoniarum, & historiarum in Scripturis Propheticis, & Apostolicis, sed arc[illegible]m vim, & operationem Spiritus sancti verè nos docentis, viuificantis, & sanctificantis, vt fiamus noua creatura, noua præditi Luce, sapientia, iusticia, vitàq; æterna, quæ Deo placeat, & ardeat Spiritus sancti motibus, timore, fide, inuocatione, spe, patientia, dilectioneq;, & similibus.*

4. *Vt igitur in his apertè Spiritum viuificare testamur, ità litteram intellectam hoc modo, cum Apostolo dicimus, occidere, nempe non tantùm homines in morte relinquere, non viuificare, & regenerare ad vitam æternam (quia Spiri-*

Spiritus sancti solius hoc proprium est) sed etiam eos, dum vlterius nihil desiderant, efficere magis in carne, peccatoq́, & morte securos, inflatos, & obstinatos.

5. *Nam pro qualitate Seminis, quod quis in se concepit, etiam fructum ei conuenientem producit: vt apertè conspicimus non tantùm in omnibus arboribus, fruticibus, & haerbis passim obuijs, verùm & in diuersarum specierum animalibus, omnia naturam sui seminis ordinatione diuina repraesentare.*

6. *Quare, si quis etiam è verbo diuinitùs patefacto nihil aliud animo suo concepit, quàm nudam litteram, hoc est, quàm sensum humanum, tenebrosum, obscurum, terrenum, & mortiferum, cui nulla Spiritus Lux, aut veritas adiuncta sit, certè fructus quoq́ inde proueniens, cognitio scilicet, & pietas eius animi, tum neutiquam poterit esse diuina, lucida, caelestis, Deo placens, aut salutaris, & viuifica.*

7. *Quanquàm enim verbum Dei sua natura, quatenus videlicet ex mente Dei profluxit, est reuera Spiritus, & vita (Iohan. 6. 63.) tamen, quoniam verbis homini caeco, prauoq́ vsitatis prolatum est, adeòq́ intellectum eius, quasi vestem quandam induit, pronè fit, vt quotquot illud, non renati, sensu percipiunt humano citra Spiritum sanctum, vestitu solo eius, non ipso, percepto, confidentiores facti, magis morti, quàm vnquam priùs, agglutinati deprehendantur.*

8. *Vnde, licet aliqui sint in caetu vocatorum, & audiant, discant, confiteantur, vitáq́ exprimere laborent veram doctrinam tum Legis, tum Euangelij, si tamen ijdem*

carent noua Luce, nouaq; è Spiritu sancto natiuitate, manent auulsi à Deo, & oppreßi ira Dei, morteq; æterna: Nam, qui non habet Spiritum Christi, non est eius, Rom. 8. 9.

9. Verum, qui Christi Spiritum in animo suo viuentem, & operantem habent, etiamsi forsan extrinsecus ijdem non vsq; adeò speciosis actionibus refulgere cernuntur, dum tamen, peccatis contra conscientiam, Spiritum sanctum, & fidem non excutiunt, omninò Deo placent, & sunt hæredes vitæ æternæ, suntq; Templum Dei sanctum, & spirituale: Quicunq; enim Spiritu Dei ducuntur, ij filij Dei sunt, ibidem Rom. 8. 14.

10. Porrò, quanquam idem D. Paulus 2. Cor. 3. 8. prima fronte nonnihil à nostris his assertionibus recedere videtur, dum solam legem, non item Euangelium, vocat mortis ministerium, immò clarè prædicationem Euangelij nominat ministerium Spiritus, non tamen reuera, si rectè, distincteq; illic intellectus fuerit Apostolus, ab hac nostra sententia vel ad latum vnguem discrepare comperietur.

11. Quod enim lex quidem rectè vocetur littera, mortisq; ministerium, nemo dubitare potest: quia, dum ea sola, sine gratiæ patefactione, prædicatur, carnalis auditor ex ea nequaquam viuificatur, vt suis humanis viribus eam, iuxta Dei mentem, nempe iuxta Spiritum, & veritatem, præstare queat, sed magis inde sibi mortem æternam deberi, cum desperatione certa, statuere cogitur.

12. Nec obstat huic sententiæ, quod (Rom. 7. 14.) Paulus idem appellat Legem spiritualem, nam in se, quatenus ex ore Dei prodijt, internisq; Sanctorum oculis aspectatur

tur, etiam hæc reuera non spiritualis modò, sed & Spiritus, & vita est: at nihilominus, vt à profanis, quibus nulla Spiritus lux affulget, ea percipitur, omninò frigida tantum, & inefficax est littera, nihilq; præter mortem, & condemnationem, citra Christi Spiritum, operari potest.

13. Euangelium autem Apostolus nominat ministerium Spiritus, non, quòd omnibus, quibus prædicatur, etiam profanis & incredulis, necessariò Spiritum sanctum, & vitam æternam conferat (imò talibus non minus, quàm Lex, etiam ipsum est mera littera) sed, quia lege pauefactis, & esurientibus hoc gratiam annunciat, & in Christo iusticiam offert, certoq; credentibus addicit, adest ei Deus ex misericordia, donansq; Spiritum sanctum, & operans fidem, efficit, vt in conuersis, contritisq; eorum animis iam omninò Spiritus, & vita reddatur.

14. Hæc litteræ, Spiritusq; significatio primaria est, quam & sacra Scriptura pluribus locis agnoscit, adeoq; diligentißimè nobis esse commendatam oportet. Eam enim si non tantùm intellexerimus, verùm & in omnibus cùm nostris, tum aliorum actionibus, tanquàm certam iudicij normam, adhibuerimus, optimè discrimen inter veram, & falsam pietatem, interq; oues, & hircos, peruiderimus.

15. Cæterum, præter hanc, à sanctis Patribus etiam alia Litteræ, Spiritusq; celebratur appellatio, dum in plerisq; ceremonijs, & historijs, alijsq; scripturis nonnullis illi sensum externum, & ferè de corporeis rebus agentem iuxta Gramaticam verborum ordinationem, vocant litteram: arcanum autem, & allegoricum (qui, sub hoc latens, notis quibusdam à,

 sanctis

ſanctis, doctisq́; diuinitùs hominibus de ſpiritualibus rebus loqui colligitur) nominant Spiritum.

16. Neq́; nos hunc exponendæ Scripturæ ſacræ modum temerè damnandum, ſed, ad veram animi pietatem promouendam, Eccleſiæ perutilem exiſtimamus, dum tamen ſapienter, & à ſolis ijs fit, quibus veritas æterna, menſq́; diuina pleniùs aliquanto iam anteà perſpecta eſt: quoniam & vmbræ nullæ planè cognoſci queunt ab interpretibus, antequam de his id, quod in illis adumbratum, ſeu prædelineatum eſt, earum vtpote veritas, & quaſi corpus, innotuit.

17. Quanquàm igitur & nos ingenuè fatemur, ab Origene, ſimilibusq́; Scriptoribus veteribus pariter, & recentibus ἀλληγορικῶς expoſita eſſe multa, quæ non probamus, nihilominus ea, quæ D. Paulus, alijq́; ſimiliter à Spiritu ſancto docti ſic exponunt, omninò iuxta Dei mentem, & voluntatem exponi, paremq́; cum Scripturis reliquis authoritatem habere, iudicamus.

18. Atq́; hæc etiam Spiritum appellari, libenter patimur, tametſi non appellentur ita propriè (quaſi videlicet à profanis minùs, quàm cæteræ doctrinæ, quas litterã nominauimus, addiſci queant, adeoq́; ſemper, cognita, ſpiritus & vita neceſſariò cenſeri debeant) ſed καταχρηστικῶς, quia ſcilicet ad indolem Dei, qui Spiritus eſt, eiuſq́; mentem ſpiritualem, ac diuinam aliquanto propius, quàm aliæ de corporeis rebus explicationes, accedunt.

19. Sicut enim DEVS in eſſentia ſua nobis inuiſibilis, per Filium ipſius vnigenitum, hominem factum, cognoſcendus, & videndus proponitur, qanq̃ non videndus, vt ab in-

credulis

credulis Iudæis, qui crucifixerunt eum, ſed oculis fidei, qua mens, indoles, & bonitas eius cognoſcitur, & acceptatur: ita verbum quoq; eius in ſe longè noſtrum excedens intellectū, vt cognoſceretur à nobis, ad captum noſtrum prorſus accommodari debuit: non tamen anteà verè cognoſcitur, quàm, intellectu noſtro mortificato, mentem eius nouis auribus in Spiritu Chriſti percipimus.

20. *Ideò DEVS, vt indicaret, intellectus noſtri mortificationem hanc nobis eſſe neceſſariam ad percipiendam veram Scripturæ diuinitùs inſpiratæ mentem, vti ferè parabolis, & ità cum loqui, tum agere nobiſcum voluit, vt initiò ſtatim à rudibus, & carnalibus intelligi, citra DEI Spiritum, & illuminationem, haud poſſet.*

21. *Hoc ipſum ipſe quoq; de ſe pluribus locis atteſtatur, vt cùm ait Pſal. 78: Aperiam in parabolis os meum. Et Matth 13: Hæc omnia turbis loquebatur Ieſus in parabolis, & ſine parabolis non loquebatur eis. Item ad Apoſtolos, Iohan. 16: Hactenus in parabolis locutus ſum vobis. Ita Marc. 4: Vobis datum eſt noſſe myſteria Regni Dei, ſed illis, qui ſunt foris, in parabolis omnia fiunt, vt videntes videant, & non cognoſcant, audienteſq; audiant, & non intelligant. Sic & Apoſtolus, 1. Cor. 13: Videmus nunc per ſpeculum in ænigmate. &c.*

22. *Sed econtrà dicit Dominus, Marc. 4. Nihil tàm opertum eſſe, quod non aliquando reuelandum ſit. Vnde ijs, quæ modò citauimus ex Iohannis cap. 16: Hactenus in parabolis locutus ſum vobis, adijcit mox & hæc: Tempus veniet, quò non ampliùs in parabolis vobis loquar, ſed*

palàm de patre meo annunciabo vobis. Item ibidem paulo priùs de doctrina Spiritus: ille, inquit, me clarificabit. Item: de meo accipiet, & annunciabit vobis, &c.

23. Tùm non ampliùs velum illud faciei Mosis obuolutum in lectioue sacræ Scripturæ, nobis ad Dominum, eiusq; Spiritum, & veritatem conuersis, obstare poterit, quò minûs genuina claritas illius, in carnali nostro sensu tecta priùs, hinc omninò patefiat, citraq; vllum impedimentum, vbiq; nuda facies, & mens eius carni mortuis in conspectum veniat: vt latiùs docet Apostolus. 2. Cor. 3.

24. Huc itaq; nunc aures nostras in sancto mortificationis arcanæ studio demittere debemus, vt nimirum ex verbo Dei, quod spiritus, & vita est, omninò spiritualem, & cœlestem percipiamus intellectum: Deumq; opt. max. orare debemus noctes, ac dies, vt ad hanc sapientiam diuinam spiritu suo nos perducere, docereq;, & promouere quàm primùm dignetur.

25. Maximè, ne vel summam nobis à se patefactam scientiam in profana vita litteram occidentem esse sinat, quæ tum, iuxta Pauli phrasin, inflaret, & non ædificaret: sed vt Spiritum suum in ea verè nobis accendat, vtq; ipse, per eundem illum Spiritum suum in nobis, patefacta genuina verbi sui mente, viuat, operetur, & regnet, omnemq; voluntatem suam perficiat, ad æternam sui nominis gloriam, nostramq; omnium salutem, Amen.

Quæstio:

1. An sine littera cuiquam ad Spiritum sit accessus?
2. An saluti sint propiores, qui consenuerunt in scientia, fiduciaq; litteræ, quàm qui litterã prorsus ignorant?
3. An eorum, qui Scripturam in Ecclesia sine corruptelis explicant, alij docere litteram occidentem, alij Spiritum viuificantem rectè dicantur.

FINIS.

